

سۇئال

ئاياغقا مەسىھ قىلىش مەسىلىسى توغرىسىدا تەتقىقات ئېلىپ باردىم، تۆت مەزھەپ ئالىملىرى: مەسىھ قىلىنىدىغان ئاياغ پۇتنىڭ ھوشۇقنى يۆگەش ۋاجىپ دەيدۇ. شەيخ ئەلبانىنىڭ كىتابىدا: پۇتنىڭ ھوشۇقنى ياپمايدىغان ئاياغقىمۇ مەسىھ قىلسا بولىدۇ دەپتۇ، بۇ كۆپچىلىك ئالىملارنىڭ قارشىغا زىت كېلىدۇ، ئىشنىڭ توغرىسىنى بايان قىلىپ بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن؟.

تەپسىلى جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە ئۇلارغا ئەگەشكەن كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

بىرىنچى: تۆت مەزھەپ ئالىملىرى: مەسىھ قىلىنىدىغان ئاياغنىڭ يۇيۇش پەرز بولغان ئورۇنلاردىن تاپىنى بىلەن ھوشۇقنى ياپىدىغان بولىشىنى شەرت قىلدى، ئەگەر پۇتنىڭ ھوشۇقنى ياپمىسا تاھارەتكە ئاساسلانغاندا ھوشۇقنى ياپمايدىغان ئاياغقا مەسىھ قىلىش توغرا بولمايدۇ، چۈنكى پۇتنىڭ ھوشۇقى ئوچۇق بولسا يۇيۇلىدۇ، يېپىلغان بولسا مەسىھ قىلىنىدۇ، ئورنىنى ئالغۇچى بىلەن ئۇنىڭدىن ئورنىنى ئالغۇچىنى (يەنى: بەدەل بىلەن مۇبەددەل مېنھۇنى) بىر ئەزادا جۇغلاش مۇمكىن بولمايدۇ.

خەرىتىنىڭ: "مۇختەسەر خەلىل" نىڭ ئىزاھاتى 1-توم 179-بەت، "قەلىۋىي ۋە ئەمىيرە" نىڭ ئىزاھاتى 1-توم 68-بەت ۋە "پىقھى توپلاملىرى" 37-توم 2634-بەتكە قارالسۇن.

ئىككىنچى: بۇ مەسىلىدە ئالىملارنىڭ بىرلىككە كەلگەن قارىشى يوق. (ئاللاھ ئۇلارغا رەھمەت قىلسۇن) بۇ مەسىلە توغرىسىدا ئۇلار ئارىسىدا پەرقلىق قاراشلار بار. بەزى ئالىملار ھوشۇقنى ياپمايدىغان ئاياغقا مەسىھ قىلىشىمۇ دۇرۇس بولىدۇ، دەيدۇ. بۇ قاراشنى ئىبنى ھەزمى ئەۋزائىدىن بايان قىلغان. تۆت مەزھەپ ئالىملىرى بۇنىڭدىن چەكلىگەن.

"ئەلمۇغنى" 1-توم 180-بەتتە مۇنداق كەلگەن: «ئىككى ھوشۇقنى ياپىدىغان ئۆتۈك ياكى مەيسە قاتارلىق ئاياغلار ياكى ئۇنىڭ ئورنىدا تۇرىدىغان نەرسىلەرگە مەسىھ قىلسا بولىدۇ.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.

ئۆتۈك ياكى مەيسىنىڭ ئورنىدا تۇرىدىغان نەرسە، پۇتىدىن يۇيۇش پەرز بولغان ئورۇننى ياپىدىغان، ئۇنىڭ بىلەن مېڭىش مۇمكىن بولىدىغان ۋە تىكلەپ قويسا تۇرىدىغان نەرسىدۇر، قونچلۇق ئاياغ شويۇنلۇق بولسۇن ياكى پۇتىدا ھىم تۇرىدىغان ئاياغ

بولسۇن، پۇتىدىن يۇيۇش پەرز بولغان ئورۇننى ياپىدىغان بولۇپ، ئىككى ھوشۇق كۆرۈنمىسە بۇنىڭغا مەسھ قىلىش دۇرۇس بولىدۇ. ئىمام شاپىئى ۋە ئەبۇ سۇر قاتارلىق ئالىملارمۇ شۇنداق دېگەن.

ئۆتۈك ياكى مەيسىنىڭ ئورنىدا تۇرىدىغان نەرسە، ھوشۇقنى ياپمايدىغان بولسا، ئۇنىڭغا مەسھ قىلىش توغرا بولمايدۇ. بۇ ئىمام مالىكتىن بولغان توغرا قاراشتۇر. ئىمام مالىكتىن بولغان يەنە بىر قاراشتا ۋە ئەۋزائىدىن بايان قىلىنىشىچە ھوشۇقنى ياپمىغان ئاياغقىمۇ مەسھ قىلىش دۇرۇس دەپ كەلگەن، چۈنكى ئۇمۇ مېڭىش مۇمكىن بولىدىغان ئاياغ بولغانلىقى ئۈچۈن ھوشۇقنى ياپىدىغان باشقا نەرسىلەرگە ئوخشايدۇ. بىزنىڭ قارىشىمىزدا ئۇ، پۇتىنى يۇيۇشتىن پەرز بولغان ئورۇننى ياپمايدىغان ساپما كەش ۋە يازلىق ئاياغقا ئوخشايدۇ».

ئىبنى ھەزمى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: «پۇتىغا كىيىدىغان ئاياغ ھوشۇقنى ياپمايدىغان بولسىمۇ ئۇنىڭغا مەسھ قىلىش دۇرۇس بولىدۇ.

بۇ ئەۋزائىنىڭ قارشى بولۇپ، ئۇ كىشىدىن مۇنداق بايان قىلىنغان: ئېھراملىق كىشى ھوشۇقنى ياپمايدىغان ئاياغقا مەسھ قىلىدۇ، باشقىلار پەقەت پۇتىنىڭ ھوشۇقنى ياپىدىغان ئاياغقا مەسھ قىلىدۇ.

ئىبنى ھەزمى مۇنداق دەيدۇ: «پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامدىن بايان قىلىنغان سەھىھ ھەدىستە: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۆتۈك-مەيسىلەرگە مەسھ قىلىشقا بۇيرىغان ۋە ئۆزىمۇ پايپاققا مەسھ قىلغان». ئەگەر بۇ مەسىلىدە بايان قىلىشقا تىگىشلىك بەلگىلىمە ياكى كۆرسەتمە بولغان بولسا ئېدى، ئەلۋەتتە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇنى چالا قويمايتتى ۋە ئۇنىڭغا سەل قارىماي بايان قىلىپ بېرەتتى. ئۆتۈك، مەيسە، پايپاق قاتارلىق پۇتىغا كىيىدىغان ھەر قانداق نەرسە بولسا ئۇنىڭغا مەسھ قىلىش دۇرۇس بولىدۇ». [ئەل مۇھەللە "1-توم 336-بەت].

تۆت مەزھەپ ئالىملىرىنىڭ بىر مەسىلىگە ئىتتىپاق كەلگەنلىكىنى بۇنىڭغا ھەممەيلەن بىرلىككە كەلدى دېگەن ئىپادىنى بىلدۈرمەيدۇ، شۇنىڭدەك توغرا يول تۇتقۇچى تۆت خەلىپىنىڭ بىر مەسىلىگە ئىتتىپاق كېلىشىمۇ ھەممەيلەننىڭ بىرلىككە كەلگەنلىكىنى بىلدۈرمەيدۇ. ئۇنداق بولغاندىن كېيىن كىيىنكىلەرنىڭمۇ بىرەر مەسىلىدە ئىتتىپاققا كېلىشىمۇ بىرلىككە كەلگەنلىك ھېسابلانمايدۇ.

شەيخ مۇھەممەد ئەمىن شەنقىتى رەھىمەھۇللاھنىڭ: "ئۇسۇل پىقھىنىڭ مۇزاكىرىسى" ناملىق ئەسىرىدە مۇنداق كەلگەن: "كۆپچىلىك ئالىملارنىڭ قارىشىغا كۆرە، بىر دەۋرىدە ياشىغان نۇرغۇن ئالىملارنىڭ بىر مەسىلىدە ئىتتىپاققا كېلىشى [ئىجماع] بىرلىككە كەلگەن بولمايدۇ. ئىبنى جەرىر تەبەرىي، ئەبۇ بەككىر راۋى قاتارلىقلار بىر ياكى ئىككى كىشىنىڭ كۆپچىلىك ئالىملارنىڭ بىرلىكىگە قارشى كېلىشى ئۇلارنىڭ بىرلىكىگە تەسىر كۆرسىتەلمەيدۇ. ئىمام ئەھمەدمۇ بۇنىڭغا ئىشارەت قىلغان، كۆپچىلىك ئالىملارنىڭ دەلىلى: ئېتىبارغا ئېلىش ئۈممەتنىڭ بارلىق ئالىملىرىنىڭ بىرلىكى بىلەن بولىدۇ، چۈنكى خاتالىق-ئېزىپ كېتىشتىن ساقلىنىش دېگەن كۆپچىلىكتە بولىدۇ، بەزىلەردە بولمايدۇ. باشقا ئالىملارنىڭ دەلىلى بولسا: ھەر ئىشتا كۆپلۈك ئېتىبارغا

ئېلىنىدۇ، ئازلىق ئەمەلدىن قالدۇ". [ئۇسۇل پىقھىنىڭ مۇزاكىرىسى " 1-توم 156-بەت].

يەنە مۇنداق كەلگەن: "كۆپچىلىك ئالىملارنىڭ قارشىدا: توغرا يول تۇتقۇچى تۆت خەلىپىنىڭ بىر مەسىلىگە ئىتتىپاق كېلىشىمۇ ھەممەيلەننىڭ بىرلىككە كەلگەنلىكىنى بىلدۈرمەيدۇ، توغرىسى، ئۇ بىرلىككە كەلگەن (ئىجمائىي) ئەمەس بەلكى دەلىل ھېسابلىنىدۇ، چۈنكى بىرلىككە كەلگەن (ئىجمائىي) دېگەن پەقەت ھەممەيلەننىڭ بىرلىككە كېلىشى بىلەن بولىدۇ.

ئاگاھلاندىرۇش: ئالغاننىڭ تۈگەنچىسىدىكى بوغۇم بولسا قولنىڭ بېغىشى دەپ ئاتىلىدۇ. ئىبنى قۇتەيبەنىڭ "يازغۇچىنىڭ ئەدەپلىرى" 1-توم 31-بەتتىن ئېلىندى.

ۋائىل ئىبنى ھۇجىر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ھەدىس بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: مەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ناماز ئوقۇۋاتقاندا، ئۇنىڭ قانداق ھەيئەتتە ناماز ئادا قىلىدىغانلىقىنى ئېسىمدە تۇتۇش ئۈچۈن ئۇنىڭ نامىزىغا قارىدىم، «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام نامازغا تۇرۇپ ئىككى قولىنى ئىككى قۇلقىنىڭ باراۋېرىدە كۆتۈرگەچ تەكبىر ئېيتتى، ئاندىن ئوڭ قولىنى سول ئالغىنى، بېغىشى ۋە بېلىكىنىڭ ئۈستىگە قويدى...». [نەسائى رىۋايىتى 879-ھەدىس. شەيخ ئەلبانى سەھىھ دېگەن].

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.